

בין נהלים לשיקול דעת קליני: ניווט מתחים בעבודת אחיות בפרספקטיבה של תיאוריית הפרדוקס

דנה בריק | ד"ר נדיה גולפנשטיין | פרופ' ענת דרך-זהבי
החוג לסייעוד, אוניברסיטת חיפה

מטרות המחקר

- לזהות כיצד אחיות מתמודדות עם המתח בין היצמדות לנהלים להפעלת שיקול דעת קליני.
- לבחון דפוסי תגובה, קריטריונים מנחים, אסטרטגיות התמודדות והשלכות רגשיות וארגוניות.

רקע

מערכות בריאות נשענות על נהלים ופרוטוקולים לצורך: בטיחות, אחידות טיפול, יעילות והפחתת טעויות. במצבים מורכבים היצמדות נוקשה לנהלים עלולה להגביל שיקול דעת קליני, לפגוע בגמישות מקצועית ולצמצם טיפול מותאם מטופל.

**אחיות נדרשות לנווט באופן מתמיד בין:
דרישות המערכת ↔ צורכי המטופל**

ממצאים: שלושה דפוסי תגובה

3. אינטגרציה בין נהלים לשיקול דעת

**נהלים: מסגרת גמישה -
לא חוק נוקשה
5 אסטרטגיות
אינטגרטיביות:**

1. ניווט ארגוני
2. גמישות מותנית
3. בניית קואליציות
4. פרואקטיביות וצפייה מראש
5. רפלקציה

2. שיקול דעת קליני

קריטריונים מנחים:

ערכים, ניסיון, אחריות למטופל, חשיבה מוסרית. **אסטרטגיות התמודדות:** עצירה רפלקטיבית, שיח עם משפחות, חיפוש פתרונות מותאמים. **השלכות:** חרדה, ספק עצמי, פחד מהשלכות, תחושת בדידות מקצועית.

1. היצמדות לנהלים

קריטריונים מנחים: אמון

בנהלים, פחד מטעויות, תרבות ארגונית נוקשה, עומס עבודה. **אסטרטגיות התמודדות:** התמקדות במשימות, "קיצורי דרך", הפוגות רגשיות. **השלכות:** תסכול, חוסר אונים, שחיקה, ירידה באוטונומיה.

פרספקטיבת תיאוריית הפרדוקס

פרדוקסים - אלמנטים סותרים, אך קשורים זה לזה, הקיימים בזמנית במערכת ארגונית. המרכיבים של הפרדוקס נראים הגיוניים בנפרד, אך לא רציונליים כאשר הם מונחים זה לצד זה. המתח ביניהם נמשך לאורך זמן, אין פתרון מלא והמצב מצריך ניהול מתמשך. (Smith & Lewis, 2011)

שיטה

משתתפים

20 אחיות מ-5 מחלקות פנימיות במרכז רפואי שלישוני בישראל.

כלי מחקר

ראיונות עומק חצי-מובנים וניתוח תמטי איכותני.

השלכות למדיניות ולניהול.

ארגונים יכולים לקדם אינטגרציה באמצעות:

- בטיחות פסיכולוגית
- תחקירים רפלקטיביים
- חניכה וליווי מקצועי
- עידוד שיח פתוח
- מנהיגות תומכת

אינטגרציה אינה תכונה אישית, אלא יכולת ארגונית שניתן לפתח.

תנאים המאפשרים אינטגרציה:

ניסיון קליני, אמון בצוות, תחושת ביטחון פסיכולוגי, תמיכה ניהולית, תרבות ארגונית מאפשרת.

השלכות האינטגרציה עבור האחות:

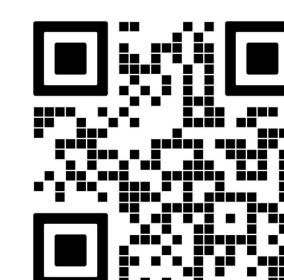
תחושת מסוגלות, צמיחה מקצועית, סיפוק ומשמעות לצד מתח ואחריות.

השלכות האינטגרציה עבור הארגון:

שיפור איכות הטיפול, למידה מקצועית, גמישות מערכתית, קידום טיפול מותאם מטופל.

מסקנות

- יש לבנות מערכות המאפשרות שילוב בין נהלים לשיקול דעת קליני באמצעות תמיכה ארגונית.
- אינטגרציה דורשת תרבות ארגונית מאפשרת, ביטחון פסיכולוגי ומנהיגות תומכת.

יצירת קשר

d_brik@rambam.health.gov.il